

ପାଣି ପିଇବା ଆଶାରେ କାଉ, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନେଇ ମାଠିଆରେ ପକାଇଥିଲା । ତା'ର ନଜର ପଡ଼ିଲା ଏକ ମୁଣା ଉପରେ । ସେ ଭାବିଲା, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ି ନେଇ ମାଠିଆରେ ପକାଇଲେ ଡେରି ହେବ । ମୁଣାରେ ଅଧିକ ଗୋଡ଼ି ନେଇ ପକାଇଲେ ପାଣି ଶୀଘ୍ର ଉପରକୁ ଉଠି ଆସିବ । ଆଉ ଡେରି ନ କରି ଏକାଧରକେ ୧୭ଟି ଗୋଡ଼ି ନେଇ ମାଠିଆ ମୁହଁରେ ଚରଚର ହୋଇ ଢାଳି ଦେଲା । ମୁଣାର ସବୁ ଗୋଡ଼ି ମାଠିଆ ଭିତରେ ନ ପଡ଼ି ୫ଟି ଗୋଡ଼ି ବାହାରେ ପଡ଼ିଲା । କାଉ ବହୁତ ମନ ଦୁଃଖ କଲା ।

ଏବେ ତମେ କହ—

- କାଉ ମୁଣାରେ କେତୋଟି ଗୋଡ଼ି ଆଣିଥିଲା ?
- କେତୋଟି ଗୋଡ଼ି ମାଠିଆ ବାହାରେ ପଡ଼ିଲା ?
- କେତୋଟି ଗୋଡ଼ି ମାଠିଆ ଭିତରେ ପଡ଼ିଲା ?

ଆସ ଦେଖିବା, କିପରି ମାଠିଆ ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା ଜଣାପଡ଼ିବ ।

ମାଠିଆ ବାହାରେ ଗୋଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ୫ ଟି = ୫ ଏକ

ତେଣୁ ୭ ଏକରୁ ୫ ଏକ ଗଲେ ବଢ଼ିବ ୨ ଏକ ।

ସେହିଭଳି- ୧ ଓର ଦଶକ ଘରେ ୧ ଅଙ୍କ ଅଛି
୫ର ଦଶକ ଘରେ କିଛି ନାହିଁ^୧

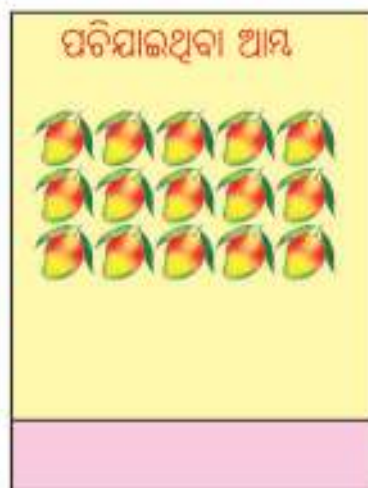
ଦଶିକ ଘର ଫେଡ଼ାଣି ଫଳ ହେଲା- ୧

ଶେଷରେ ଫେଡ଼ାଣି ଫଳ ପାଇଲେ = ୧ ଡ଼ଗ ୨ ଏକ ବା ୧୨

ପ୍ରଶ୍ନକ	ଏକକ
୧	୭
—	୫
	୨

ଦଶିକ	ଏକକ
୧	୭
—	୫
୧	୨

- ତୁମ ମାଆ ବାଡ଼ି ଗଛରୁ କିଛି ଆମ୍ବ ଚୋଳି ରଖିଥିଲେ । ଦିନେ ଦେଖିବା ବେଳକୁ ସେଥିରୁ ୧୫ଟି ଆମ୍ବ ପଚି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । ତେବେ କେତୋଟି ଆମ୍ବ ଭଲ ଅଛି ?

ମାଆ ରଖିଥିବା ଆମ୍ବ ସଂଖ୍ୟା = = ଦଶ ଏକ

ପଚି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଆମ୍ବ ସଂଖ୍ୟା = = ଦଶ ଏକ

ଭଲ ଆମ୍ବ ସଂଖ୍ୟା = = ଦଶ ଏକ

ଆମେ ଜାଣିଲେ, ଫେଡ଼ାଣ କଲାବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଏକକ ଘର ଅଙ୍କମାନଙ୍କର ଫେଡ଼ାଣ କରାଯାଏ, ତା' ପରେ ଦଶକ ଘରେ ଥିବା ଅଙ୍କର ଫେଡ଼ାଣ କରାଯାଏ ।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ ସୂଚନା: ଏହିପରି ଅଧିକ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଫେଡ଼ାଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଭ୍ୟାସ କରାଇବେ । ଅଧିକ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପରେ ମନେ ମନେ ହିସାବ କରି ଫେଡ଼ାଣ କରିବା ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ ହେବ ।

ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ ମାଉସୀ ଟୋକେଇରେ ୩୨ଟି କଦଳୀ ଧରି ହାଟରୁ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲା । ଖରାରେ ତାକୁ ହାଲିଆ ଲାଗିବାରୁ ଟୋକେଇକୁ ରଖି ଗଛମୂଳରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲା । ବସୁବସୁ ତାକୁ ନିଦ ଆସିଗଲା । ଏତିକି ବେଳେ ମାଙ୍କଡ଼ଟିଏ ଆସି ଟୋକେଇରୁ କଦଳୀ ଖାଇବାକୁ ମନକଲା । ଖସ୍‌ଖସ୍ ଶବ୍ଦରେ ବୁଢ଼ୀର ନିଦ

ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଏହା ଦେଖି ମାଙ୍କଡ଼ ୧୫ଟି କଦଳୀଥିବା ଏକ ଫେଣା ଧରି ଗଛକୁ ଡିଆଁ ମାରିଲା । ତେବେ କହିଲ, ବୁଢ଼ୀ ମାଉସୀ କେତୋଟି କଦଳୀ ଧରି ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲା ?

ଟୋକେଇରେ ଥିବା କଦଳୀ ସଂଖ୍ୟା = ୩୨

ମାଙ୍କଡ଼ ନେଇଥିବା କଦଳୀ ସଂଖ୍ୟା = ୧୫

୩୨ ର ଏକକ ଘର ଅଙ୍କଟି କେତେ ? _____

୧୫ର ଏକକ ଘର ଅଙ୍କଟି କେତେ ? _____

୨ ଏକରୁ ୫ ଏକ ଫେଡ଼ାଣ କରି ହେବ ନାହିଁ । ତେବେ କ'ଣ କରିବା ?

ଦଶକ ଘରୁ ୧ ଦଶ ଧାର ଆଣିବା ଓ ଏକକ ଘର ଅଙ୍କରେ ମିଶାଇ ଦେବା ।

୧ ଦଶ ଓ ୨ ଏକ = ୧୦ ଏକ ଓ ୨ ଏକ = _____ ଏକ

ଏବେ ୧୨ ଏକରୁ ୫ ଏକ ବିଯୋଗ କଲେ = ୧୨ ଏକ - ୫ ଏକ = _____ ଏକ

୩୨ର ଦଶକ ଘରେ ଥିବା ୩ ଦଶରୁ ପୂର୍ବରୁ ୧ ଦଶକୁ ଏକକ ଘରକୁ ନିଆଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ

ସେଠାରେ ବଳକା ଥିଲା ୨ ଦଶ । ୨ ଦଶରୁ ୧ ଦଶ ଫେଡ଼ିଲେ = ୨ ଦଶ - ୧ ଦଶ = _____ ଦଶ

ଏହାକୁ କିପରି ଲେଖିବା ?

ଦଶକ	ଏକକ
୩	୨
- ୧	୫

ଦଶକ	ଏକକ
୨	୧୦
୩	୨
- ୧	୫
୭	

ଦଶକ	ଏକକ
୨	୧୨
୩	୨
- ୧	୫
= ୧	୭
=	୧୭

ଉଦାହରଣ- ଆୟେଶା ତୁମ ପରି

ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢ଼େ । ଥରେ
ବାପା ପଚାରିଲେ, “ତୁମ ଶ୍ରେଣୀରେ କେତେ
ଜଣ ବାଳକ ଅଛନ୍ତି ?” ସେ ଶ୍ରେଣୀର ମୋଟ
୪୫ ଜଣ ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୨ ଜଣ
ବାଳିକା ।

ସମାଧାନ : ଶ୍ରେଣୀର ମୋଟ ପିଲା ସଂଖ୍ୟା = ଜଣ = ଦଶ ଏକ

ବାଳିକାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା = - ଜଣ = ଦଶ ଏକ

ବାଳକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା = ଜଣ = ଦଶ ଏକ

∴ ସେହି ଶ୍ରେଣୀରେ ବାଳକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ——— ।

ଅଭ୍ୟାସ କାର୍ଯ୍ୟ

୧. ଫେଡ଼ାଣଫଳ ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ଲେଖ ।

(କ) ୧୪

- ୨

(ଖ) ୧୭

- ୪

(ଗ) ୨୬

- ୫

(ଘ) ୩୮

- ୬

(ଙ) ୫୫

- ୪

(ଚ) ୮୯

- ୭

୨. ଖାଲି ସ୍ଥାନରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ୧୪

- ୧୨

(ଖ) ୧୯

- ୧୩

(ଗ) ୨୭

- ୧୭

୩. ବିଯୋଗ କରି ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ୧୧

- ୭

(ଖ) ୧୬

- ୯

(ଗ) ୨୭

- ୧୯

(ଘ) ୩୫

- ୧୮

(ଙ) ୫୦

- ୧୫

(ଚ) ୭୨

- ୩୩

୪. ଖାଲି ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

(କ) ୨୦, ୧୮, ୧୬, ୧୪, ୧୨, _____, _____,

(ଖ) ୨୪, ୨୧, ୧୮, ୧୫, ୧୨, _____, _____,

(ଗ) ୪୫, ୪୦, ୩୫, _____, _____, _____,

(ଘ) ୮୦, ୭୦, ୬୦, _____, _____, _____,

୫. କଲମ ସହିତ ଠିକ୍ କ୍ୟାପ୍ସୁଲ୍ ଯୋଗ କର ।

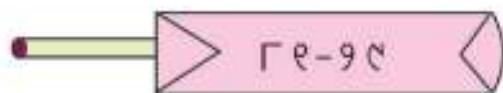
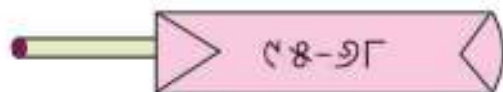
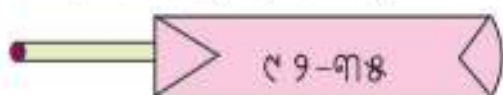
‘କ’ ଡ୍ରମ୍

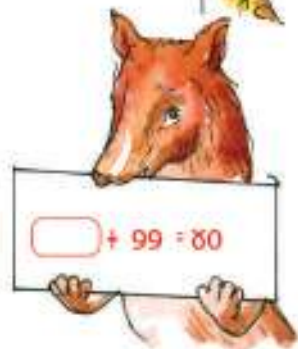
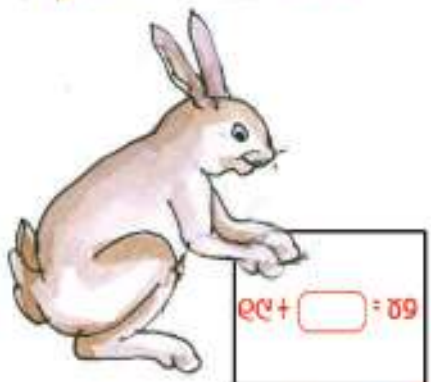
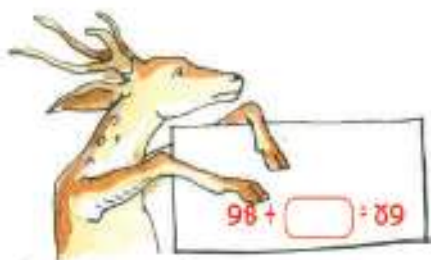
‘ଖ’ ଡ୍ରମ୍

୭. କେଉଁ ବ୍ୟାଚ୍‌ର କେଉଁ ବଲ୍ ।

୭. ଦିନେ ଛିକେଟ୍ ଖେଳରେ ହରିଣ, ଠେକୁଆ, ଜିରାଫ, ବିଲୁଆ ଓ ମାଙ୍କଡ଼ ଖେଳୁଥିଲେ । ଦୁଇଟି ଇନିଂସ୍‌ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କରିଥିବା ଚଳକୁ କାର୍ଡ୍‌ରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା । ମାଙ୍କଡ଼ ଖେଳରେ ହାରିଗଲା । ସେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ରାଗିଗଲା । ରାଗରେ କିଛି ସ୍ଥାନକୁ ଘଷି ଲିଭାଇ ଦେଲା । ଆସ, ସେଠାରେ କ'ଣ ଲେଖାଥିଲା ଲେଖିଦେବା ।

୮. ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରି ଖାଲି ଘରଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କର ।

-	୫୮	୪୧	୭୭	୩୨	୪୦	୬୭	୭୪
୭	୫୧						୬୭
୬		୩୫					
୮							
୯							
୫							
୩							
୪							

୯. କାହାର ଟୋପି କିଏ ଗାର ଟାଣି ଦେଖାଅ ।

୩୨-୧୪

୪୩-୨୮

୫୭-୧୯

୬୫-୩୭

୭୮-୨୯

୧୦. ଯେ କୌଣସି ଦୁଇଟି ଘରର ଅଙ୍କକୁ ନେଇ ଦୁଇ ଅଙ୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ଗଠନ କର । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ସଂଖ୍ୟାରୁ ସବୁଠାରୁ ସାନ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଫେଡ଼ ।

୨	୩
୫	୬

୧୧. ଗୋଟିଏ ଗଛରେ ୪୫ଟି ନଡ଼ିଆ ଥିଲା । ୮ଟି ନଡ଼ିଆ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଗଛରେ ଆଉ କେତୋଟି ନଡ଼ିଆ ରହିଲା ?

ସମାଧାନ- ଗଛରେ ଥିବା ନଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା = ୪୫

ଝଡ଼ି ଥିବା ନଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା =

ଅବଶିଷ୍ଟ ଗଛରେ ଥିବା ନଡ଼ିଆ ସଂଖ୍ୟା = - =

∴ ସେ ଗଛରେ ଆଉ ଟି ନଡ଼ିଆ ରହିଲା ।

୧୨. ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ୪୨ ଜଣ ପିଲା ପଢ଼ନ୍ତି । ବର୍ଷା ହେବାରୁ ୨୯ ଜଣ ପିଲା ଆସିଥିଲେ । ସେ ଦିନ କେତେ ପିଲା ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସି ନ ଥିଲେ ?

ସମାଧାନ- ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାସଂଖ୍ୟା =

ଆସିଥିବା ପିଲା ସଂଖ୍ୟା =

ଆସି ନ ଥିବା ପିଲା ସଂଖ୍ୟା = - =

∴ ସେଦିନ ଜଣ ପିଲା ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସି ନ ଥିଲେ ।

୧୩. ମନେ ମନେ ହିସାବ କରି ଉତ୍ତର କହ ଓ ପରେ ତାହାଟା ପାଖରେ ଲେଖ ।

(କ) ରାଧା ପାଖରେ ୧୫ଟି କୋଳି ଥିଲା । ରେଣୁ ସେଥିରୁ ୪ଟି କୋଳି ଖାଇଦେଲା । ରାଧା ପାଖରେ କେତୋଟି କୋଳି ରହିଲା ?

(ଖ) ତୁଳସୀର ବୟସ ୩୪ ବର୍ଷ । ମାଧବୀର ବୟସ ୩୯ ବର୍ଷ । ମାଧବୀ ତୁଳସୀ ଠାରୁ କେତେ ବର୍ଷ ବଡ଼ ?

(ଗ) ମାଆ ୧୪ଟି ପିଠା ତିଆରି କରିଥିଲେ । ତୁମେ ସେଥିରୁ ୬ଟି ପିଠା ଖାଇଦେଲ । ଆଉ କେତୋଟି ପିଠା ରହିଲା ? _____

(ଘ) ଜଣେ ମାଛବାଲା ପାଖରେ ୪୨ଟି ମାଛ ଥିଲା । ସେଥିରୁ କିଛି ମାଛ ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲା । ଶେଷରେ ୨୫ଟି ମାଛ ରହିଲା । ତେବେ କେତୋଟି ମାଛ ବିକ୍ରି ହୋଇଥିଲା ? _____

(ଙ) ଗୋଟିଏ ବେଲୁନ୍‌ବାଲା ପାଖରେ ୩୩ଟି ବେଲୁନ୍ ଥିଲା । ସେଥିରୁ ୬ଟି ବେଲୁନ୍ ଫାଟିଗଲା । ଆଉ କେତୋଟି ଭଲ ବେଲୁନ୍ ରହିଲା ? _____

(ଚ) ଦୀପାବଳି ଦିନ ତୁମ ଘର ବାଗିଚାରେ ୪୬ଟି ମହମବତୀ ଜଳୁଥିଲା । ଶେଷରେ ଦେଖିବାରୁ ୨୫ଟି ବତୀ ଜଳୁଛି । ତେବେ କେତୋଟି ବତୀ ଲିଭିଯାଇଥିଲା ? _____

(ଛ) ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡା ବିକାଳି ପାଖରେ ୨୦ଟି ଅଣ୍ଡା ଥିଲା । ସେଥିରୁ ୧୦ଟି ଅଣ୍ଡା ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲା । କେତୋଟି ଅଣ୍ଡା ବଳକା ରହିଲା ? _____

୧୪. ଯୋଗ ବା ବିଯୋଗ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଲେଖ ।

(କ) ଗୋଟିଏ ବସ୍ରେ କିଛି ଯାତ୍ରୀ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ମହିଳା ଥିଲେ । ତେବେ କେତେ ଜଣ ପୁରୁଷ ଥିଲେ ? _____

(ଖ) ସରୋଜ ପାଖରେ କେତେ ଖଣ୍ଡ ବହି ଥିଲା । ମଦନ ପାଖରେ ତା' ଠାରୁ କିଛି ବହି ଅଧିକ ଥିଲା । ତେବେ ମଦନ ପାଖରେ କେତେ ଖଣ୍ଡ ବହି ଥିଲା ? _____

(ଗ) ରୂପା ପାଖରେ କିଛି ଚକୋଲେଟ୍ ଥିଲା । ତା' ଭାଇ ସେଥିରୁ କେତୋଟି ଖାଇଥିଲା । ତା' ପାଖରେ କେତୋଟି ଚକୋଲେଟ୍ ରହିଲା ? _____

(ଘ) ପାଠାଗାରରେ କେତେକ ଗପ ବହି ଥିଲା । ପୁଣି ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବହି କିଣାହୋଇ ଆସିଲା । ତେବେ ସେଠାରେ ମୋଟ୍‌ରେ କେତେ ବହି ହେଲା ? _____

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ ସୂଚନା: ମୌଖିକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ବେଳେ ପିଲାମାନେ ଖାତା ଓ ଫେନ୍‌ସିଲର ସାହାଯ୍ୟ ନେବେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତର କାହାର କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ କ'ଣ କଲେ ତାହା ବୁଝାଇ ପାରୁଥିବେ ।